Cum s'a pregătit și împlinit unirea Transilvaniei cu România

– Urmare din pagina I-a –

O CURSĂ INTINSĂ ROMÂNILOR DE MAGHIARI

Ungurii au încercat să atragă pe Români într'o cursă, — oferind mai întâi ministerul naționalităților lui Ștefan Cicio Pop, în cabinetul lui Wekerle și apoi prin tratativele dela Arad, pornite din inițiativa lui Oscar Jaszi, ministrul naționalităților în cabinetul prezidat de contele Karoly cu delegații Românilor, dar aceștia au refuzat categoric ca să reangajeze discuțiuni, nerecunoscând nici un drept guvernului maghiar ca să decidă de soarta naționalității lor și considerându-se despărțiți definitiv și pentru totdeauna de Ungaria și de monarhia dualistă habsburgică.

In acel timp, prin nota dela 27 Octombrie 1918, semnată de contele Andrassy, Austro-Ungaria s'a arătat dispusă să accepte condițiile de pace, formulate de Wilson, în ce privește recunoașterea drepturilor Cehoslovacilor și Iugoslavilor, **fără să recunoască însă și drepturile Românilor**

In aceeaș zi consiliul național român din Arad sub conducerea lui Ștefan Cicio Pop a luat măsuri ca să constitue consilii și gărzi naționale în toate centrele din Transilvania, Banat și Maramureș.

ACȚIUNEA NAȚIONALĂ DIN TRANSILVANIA

S'a ales apoi o delegație compusă din: Iuliu Maniu. dr. Alex. Vaida Voevod, Vasile Goldiș, Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suciu și dr. Aurel Vlad, cu sediul la Arad, care să lucreze permanent și să acționeze în concordanță cu momentul istoric al poporului român.

In acelaș timp, la Budapesta s'a întrunit Comitetul central al partidului socialist român, hotărând să pregătească muncitorimea pentru unire. Conducerea partidului începuse acțiunea printre lucrători încă din 1917, organizând peste 10.000 muncitori și o serie de nuclee politice dintre cele mai active și bine pregătite. In acelaș timp reapare „Adevărul", organul muncitorimii române din Ungaria, suspendat de autorități pentru atitudinea lui revoluționară. Odată cu reapariția ziarului se refăcură și secțiile partidului sub conducere românească în toate orașele industriale din Ardeal și Banat.

Cu toate stăruințele socialiștilor maghiari dela Budapesta de a se adopta soluția independenții Transilvaniei, muncitorimea română s'a fixat din primul moment la acelaș punct de vedere pe care îl avea partidul național-român în chestiunea Ardealului, adecă unirea. In privința aceasta d. Tiron Albani ne dă câteva informații prețioase care merită să fie reținute:

„Inainte de a pleca la Alba-Iulia, socialiștii români aflători în capitala Ungariei au fost supuși la un aspru examen de principii, și de conștiință de către socialiștii unguri. Le puneau în mod tendențios întrebări, dacă este îngăduit unui socialist să treacă dintr'o republică democratică și libertară într'un regat, chiar dacă acel regat ar fi de un neam cu poporul desrobit. Socialiștilor români nu le-au fost ușor să aducă contra argumente ca să justifice din punct de vedere al principiilor atitudinea lor românească. Ei au invocat astfel, că desrobirea socială nu se face pe porțiuni mici de teritoriu și ea, ori e generală, ori deloc. Dacă dreptatea socială se va înfăptui în Europa, atunci va veni și în România și e mai bine ca poporul de o limbă și cultură să se afle grupat într'o singură unitate geografică și spirituală".

ALBA-IULIA

Porțile unirii fuseseră deschise cu adeziunea întregii națiuni și în virtutea principiului autodeterminării. D. Iuliu Maniu care se afla la Viena telefonează la Arad lui Ștefan C. Pop să convoace Adunarea Națională dela 1 Decembrie 1918. Cum s'a ajuns la ideia ca actul unirii să fie subscris de obștea românească la Alba-Iulia este lesne de înțeles. Intâi, așezarea reprezintă în rosturile noastre istorice glorioasa cetate a lui Mihai Viteazul, iar în al doilea rând, ea era cea mai bine organizată; d. Ioan Pop având la dispoziție o gardă națională compusă din 1000 soldați și ofițeri români, care făcea serviciul permanent sub conducerea căpitanului Medrea și a locotenentului Grita.

Reprezentanții Ungariei milenare văzând prăbușirea începură a recurge la acte disperate. La Budapesta se pregătea formula unui guvern revoluționar. Când se va scrie cu adevărat istoria evenimentelor din 1918 și 1919 se va vedea că regimul lui Bella Kuhn n'avea decât misiunea de a apăra integritatea Ungariei și că prin revoluție, contele Karoly spera să mențină coroana Sf. Ștefan în granițele ei milenare.

In aceeași vreme, în Ardeal se organizau bande pentru a împiedeca exprimarea liberei voinți a naționalităților. Astfel, teroriștii din Secuime au făcut totul să împiedece plecarea delegaților la Alba Iulia. Insuși guvernul dela Budapesta a încercat să zădărnicească adunarea.

Dela Arad i se comunică d-lui Iuliu Maniu, care se afla la Viena pentru organizarea armatei ardelenești, că autoritățile ungare se opun cu forța ținerii unei adunări românești la Alba-Iulia. Cu primul tren, d. Iuliu Maniu părăsește capitala Austriei, plecând la Budapesta. Aici funcționa guvernul Paidl, iar ministrul minorităților era Iaszy Oszkar. Vă închipuiți ce atmosferă de surescitare stăpânea în toate oficiile publice și ce val de ură se revărsa pretutindeni împotriva popoarelor din monarhie cari-și căutau desrobirea. Intr'o stare de spirit de completă nesiguranță, d. Maniu urcă scările ministerului minorităților, solicitând o convorbire cu Iaszy Oszkar, care îi este imediat acordată. D. Maniu ține guvernului maghiar următorul limbaj:

DOMNULE MINISTRU, AM VENIT SA VA DAU, IN NUMELE POPORULUI ROMAN DIN ARDEAL ȘI BANAT, UN AVERTISMENT, ȘI ANUME, CA LA INCERCAREA AUTORITAȚILOR MAGHIARE DE A ZADARNICI ADUNAREA NOASTRA DELA ALBA-IULIA, NOI VOM REACȚIONA CU TOATE MIJLOACELE, ARUNCAND RASPUNDEREA CELOR CE SE VOR PETRECE IN SARCINA GUVERNULUI.

In fața acestei atitudini hotărîte, Iaszy ceru permisiunea să aibă o conferință cu primul ministru și după douăzeci de minute îl înștiință pe d. Maniu că din partea guvernului maghiar nu se va pune nici o piedecă manifestației românești.

Epuizat caracterul oficial al intervederii, Iaszy Oszkar dădu o turnură amicală convorbirei și întrebă pe președintele consiliului național român ce vor hotărî românii la Alba-Iulia. O întrebare critică, deoarece ocolirea adevărului ar fi pus pe conducător și însuși actul istoric într'o lumină lipsită de curaj în fața unui om de știință, — el însuși istoric — iar pe dealtă parte, mărturisirea țelurilor adunării ar fi putut să pună în primejdie viața conducătorului, în atmosfera de disperare dela Budapesta. In cele din urmă, însă, d. Maniu se hotărî să spună ministrului că românii se vor aduna în cetatea lui Mihai Viteazul pentru a se uni cu Vechiul Regat.

Auzind acest răspuns, pe figura calmă a lui Iaszy Oszkar se așternu o paloare tragică, deși dintre toți oamenii de stat ai Ungariei era cel mai pregătit sufletește pentru a asista la prăbușirea monarhiei. Ministrul încercă din nou să salveze Transilvania, prin acordarea autonomiei și să înșiruie argumentele sale cunoscute împotriva Unirei. Totul era de prisos. D. Maniu ascultând expunerea, îi puse capăt cu riposta că hotărîrea poporului român este luată și asupra ei nu există revenire.

In dimineața zilei de 1 Decembrie

Adunarea devine fapt. In dimineața zilei de 1 Decembrie orașul Alba Iulia adăpostește o mare uriașe de capete. Sunt delegații poporului român veniți din toate părțile Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului. Participă aproape 200 mii de țărani, muncitori și intelectuali, veniți în frunte cu conducătorii lor. Mandatarii nu încap în sala casinei militare din Cetate, unde se ține ședința solemnă. Mulți iau parte în tribunele unde s'au rostit mai pe urmă cuvântările pentru popor.

Adunarea o deschide Ștefan C. Pop, care recomandă ca președinte pe venerabilul bătrân Gh Popp de Băsești. Acesta, luând cuvântul covârșit de emoție, rostește următoarele cuvinte, de un cuprinzător miez:

„Acum slobozește Doamne pe robul Tău, căci ochii lui văzut-au Mântuirea. De acum pot muri fericit, căci am văzut marele ideal împlinit".

După Gh. Popp de Băsești, vorbește St. Cicio Pop, apoi Vasile Goldiș referentul consiliului național. Trecându-se la validarea mandatelor se constată că poporul român este reprezentat prin 1228 de delegați autorizați ai Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului.

Urmează cetirea rezoluției, adecă a măreţului act istoric al Unirei, cuprinzând următoarele puncte:

1. — Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 1 Decembrie 1918, decretează Unirea acelor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii, cu România.

Adunarea Națională proclamă în deosebi dreptul inalienabil al Națiunii Române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre.

2. — Adunarea Națională rezervă teritoriilor sus indicate autonomie provizorie, până la întrunirea Constituantei aleasă pe baza votului universal.

3. — In legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român, Adunarea Națională proclamă cele ce urmează:

Deplina libertate națională, pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie, prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în Corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuesc.

Egala îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională, pentru toate confesiunile din stat.

Infăptuirea desăvârșită a unui regim curat pe toate terenurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret pe comune, în mod proporțional pentru ambele sexe în vârstă de 21 ani, la reprezentare în comune, județe, ori parlament.

Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, precum și libera propagandă a tuturor gândirilor omenești.

Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților și în special a proprietăților mari. In baza acestei conscrieri și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creieze o proprietate cel puțin atât cât să o poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe deoparte promovarea nivelării sociale, iar pe de altă parte, potențiarea producțiunii.

Muncitorimii industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii cari sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus.

Adunarea națională dă expresiune dorinței sale ca congresul de pace să înfăptuiască comunitatea naițunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici deopotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc de reglementare a raporturilor internaționale.

Românii întruniți în această adunare națională, salută pe frații lor din Bucovina, scăpați din jugul monarhiei Austro-Ungariei și uniți cu Țara Mamă, România.

Adunarea națională salută cu iubire și entuziasm eliberarea națiunilor subjugate până aici din monarhia austro-ungară, anume națiunile cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă și ruteană și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

Adunarea Națională, cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români cari în acest război și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea Națiunii Române.

Adunarea Națională dă expresiune mulțumirii și admirației sale tuturor puterilor aliate, cari prin strălucitele lupte purtate au scăpat civilizațiunea din ghiarele barbariei.

Pentru conducerea și mai departe a afacerilor Naițunii Române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, Adunarea Națională hotărăște instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte Națiunea Română, oricând și pretutindeni față de toate națiunțile lumii și să ia toate dispozițiunile pe cari le va afla necesare în interesul națiunii.

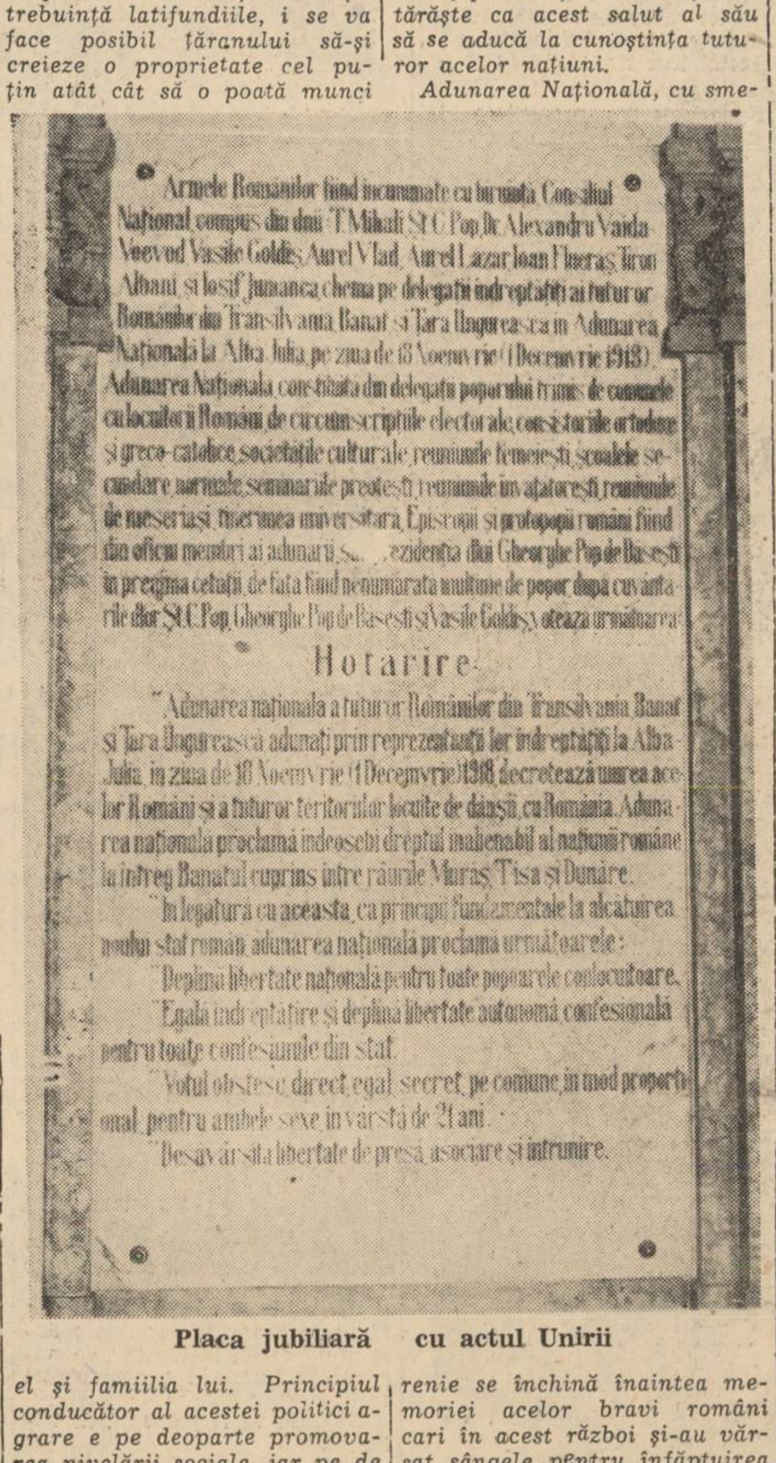

Placa jubiliară cu actul Unirii

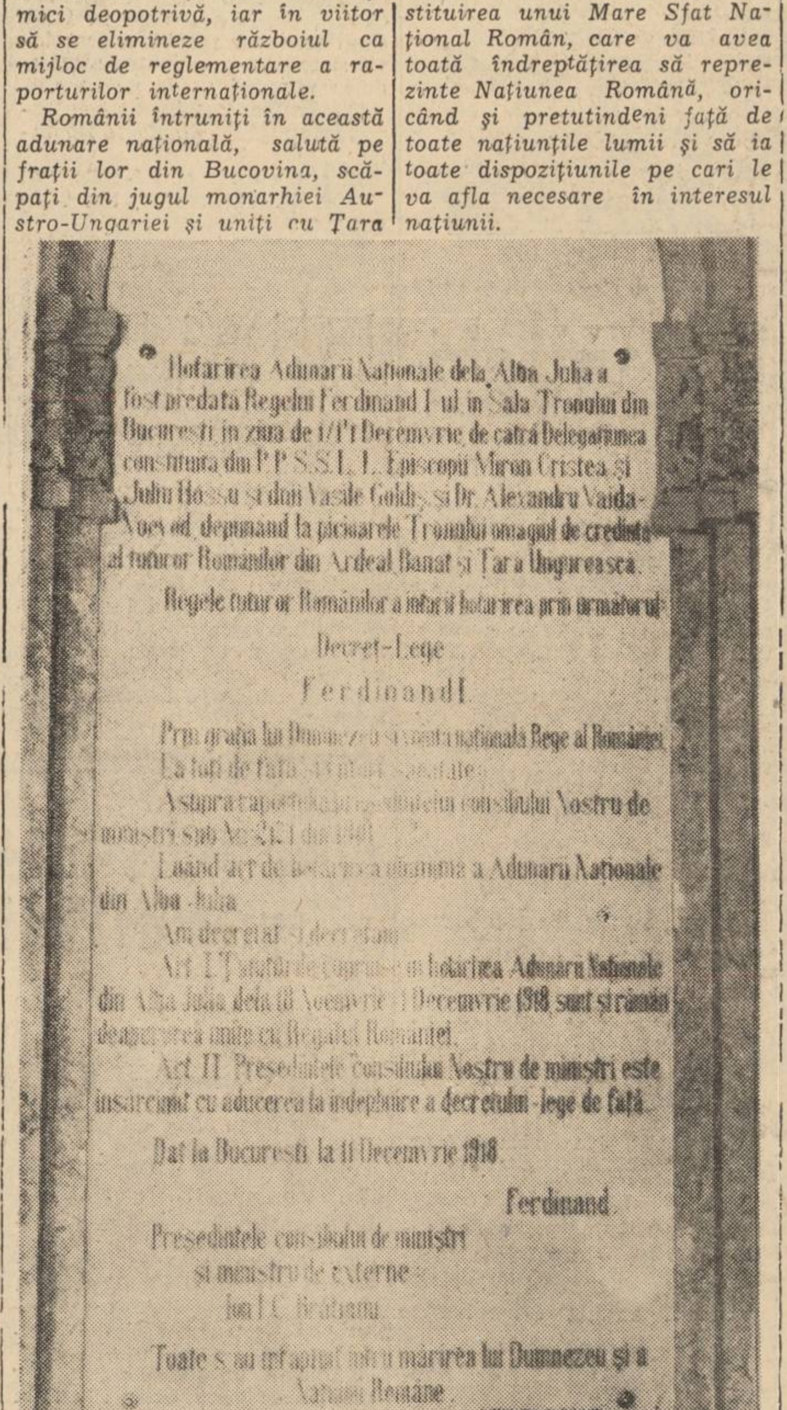

Placa jubiliară cu decretul Regelui Ferdinand prin care se consfințește actul Unirii

Alipirea minorităților

La 8 Ianuarie 1919, sașii din Transilvania s'au întrunit și ei în adunare națională la Mediaș, eaxminând situația nouă creiată prin descompunerea monarhiei austro-ungare și luând deciziuni în consecință. Ei au hotărît prin liberă voință să se alipească alături de poporul român Regatului României, votând în privința aceasta o moțiune, din care extragem pasagiul principal:

„Poporul sas se consideră ca membru al statului român. Prin unirea Transilvaniei cu România, s'a creiat un teritoriu comun, a cărui unitate se bazează pe realități etnografice. Poporul saxon din Transilvania, conștient de acest fapt și în convingerea că s'a întâmplat o evoluție normală în istoria universală, în virtutea dreptului de autodeterminare al popoarelor, proclamă anexarea sa la Regatul Român ei și oferă poporului român sentimentele sale frățești și în acelaș timp îl felicită cordial pentru realizarea idealului național. Complet conștient de importanța deciziunii lor, sașii se consideră ca membri ai Regatului Român, ca fii și fiiceel lui și ca cetățeni ai acestui stat. Ei roagă pe Dumnezeu să conducă la bun sfârșit acest act de o grea responsabilitate pe care poporul sas s'a simțit obligat să-l facă și să-l însoțească cu binecuvântarea sa.

In 10 August 1919, șvabii din Banat s'au întrunit și ei în Timișoara, hotărînd alipirea și totodată solicitând anexarea întregului Banat la România, declarând că sunt convinși că sub egida acestui stat ei își vor putea manifesta liber caracterul național și a vorbi limba lor maternă.

TREBUE SA AMINTIM DE ASEMENI CA EXISTA O DECLARAȚIE DE INCADRARE IN STATUL ROMAN CHIAR DIN PARTEA PARTIDULUI MAGHIAR. IN PREAMBULUL PACTULUI DELA CIUCEA, CARE NU S'A DAT PUBLICITAȚII PANA ASTAZI ȘI CARE A FOST CONCEPUT DE DR. C. BUCȘAN, SE SPECIFICA EXPRES CA POPULAȚIA MAGHIARA DIN ARDEAL FUZIONEAZA CU PARTIDUL POPORULUI CREIÂNDU-SE UN INSTRUMENT COMUN IN VIAȚA PUBLICA ȘI RECUNOSCANDU-SE DE DREPT PRIN LIBERA ADEZIUNE SUVERANITATEA STATULUI ROMAN.

DIN TOATE EVENIMENTELE PETRECUTE ACUM 22 DE ANI ȘI FAPTELE ISTORICE, SE EXCLUDE DUPA CUM VEDEȚI, TERMENUL DE TRATAT. ATAT POPORUL ROMAN, CAT ȘI MINORITAȚILE, AU HOTARÂT ȘI AU APROBAT UNIREA PE BAZA PRINCIPIULUI AUTODETERMINARII, CA O CONSECINȚA LOGICA A DESCOMPUNERII MONARHIEI AUSTRO - UNGARE. TRATATELE DE PACE AU VENIT MULT MAI TARZIU, IN ANUL 1920 ȘI ELE N'AU FACUT ALTCEVA DECAT SA CONSFINȚEASCA LIBERA VOINȚA A POPOARELOR. ACEST ADEVAR ARE MARTURIE TOATE IMPREJURARILE DE ATUNCI ȘI MAI ALES EVOLUȚIA FIREASCA A LUCRURILOR, PE CARE O RECUNOSC INSEȘI MINORITAȚILE.

Infăptuirile Unirii

De altfel, Unirea n'a rămas numai un important act național. Din caracterul său de liberă voință populară, a izvorît o energie creatoare și o concepție de viață care s'a manifestat activ pe pârtia progresului. Iată câteva cifre incomplete, dar totuși în măsură să lămurească concludent realizările regimului românesc.

In domeniul științei, Universitatea din Cluj a scos la lumină un număr de două ori mai mare de lucrări.

Sub regimul românesc s'au întocmit și tipărit 14.216 lucrări, față de 7.126 din perioada antebelică. Dintre lucrările universității românești, s'au publicat în limbi străine 3.789 studii. Apoi, institutele de știință din capitala Ardealului au redactat peste 20 de reviste de specialitate, având și un oficiu propriu de editură, iar pentru popularizarea cunoștințelor științifice dincolo de sălile învățământului superior, s'a creiat Extensiunea universitară, sub egida căreia s'au ținut 1.400 de conferințe.

Desvoltarea învățământului primar are cifre tot atât de sugestive. Inainte de 1918 revenea o școală la 18 sate, iar sub regimul românesc aproape fiecare sat din Ardeal a avut școala lui proprie.

In statul Român, analfabetismul în rândurile tineretului nu se mai cunoaște, iar în massa populației ardelenești numărul știutorilor de carte a sporit cu 26—30 la sută. Chiar statisticienii unguri au fost constrânși a recunoaște că dintre statele bazinului dunărean, numărul știutorilor de carte a făcut cel mai mare progres în România și că procentul lor s'a ridicat în chip vertiginos, printr'o mare ofensivă a abecedarului întreprinsă de stat.

Anual s'au cheltuit în Ardeal și Banat peste 2 miliarde lei, fie pentru școli și înzestrarea învățământului, fie pentru întreținerea instrucțiunii publice și ajutorarea populației școlare din regiunile nevoiașe.

De asemeni trebue să menționăm starea în care am găsit instituțiile universitare în 1918. Aproape toate laboratoriile din Cluj erau incomplete. Statul român le-a înzestrat cu aparate moderne în valoare de sute de milioane, le-a amplificat după exigențele unei societăți moderne și le-a dat personalul corespunzător pentru desvoltarea serioasă a cercetărilor. Trebue amintit apoi, că în două decenii au fost înființate peste 25 institute noui, că dela numărul incomplet al disciplinelor s'a trecut la organizarea unei universități de rang european, și că potențialul pregătirei profesionale s'a înzecit față de al universității maghiare.

Nu lipsește graiul cifrelor nici în domeniul investițiilor.

Statul român a cheltuit numai într'un singur exercițiu bugetar 1938—1939, peste 10 miliarde lei, pentru sporirea mijloacelor de comunicație și dublarea liniilor. Pentru drumuri statul român a cheltuit 450 milioane.

In ceeace privește investițiile în industrie, va fi destul să amintim câteva date. După inventarul recensământului din 1912, în Ardealul de nord funcționau la această dată 116 întreprinderi industriale, dintre cari 39 erau societăți pe acțiuni și 26 ale statului. După 20 de ani de regim românesc, numărul întreprinderilor s'a ridicat la 1.900, cu un capital de 2 miliarde și jumătate, adică de 600 de ori mai mare decât cel din 1912. Numai la Cluj, fabricile au sporit dela 15 la 59, iar băncile, dela 20 la 30, cu un capital majorat dela 100 milioane lei, la 3 miliarde 200 milioane.

Tot atât de activ a fost spiritul creator în ridicarea și înzestrarea orașelor cu confort urbanistic.

Adevărata desvoltare a centrelor urbane din punct de vedere economic, social și gospodăresc, s'a petrecut sub regimul românesc. De pildă, în 1918, capitala Ardealului avea 147.000 metri patrați de asfalt, iar în 1939 aproape 2.000.000 metri patrați. In materie de salubritate este destul să spunem că dela 50 măturători și câteva vehicule cu tracțiune animală în 1918, numărul oamenilor angajați în serviciul salubrității a fost de 221, iar al camioanelor și autostropitoarelor de 26 la începutul anului 1940. Dintr'un oraș de mâna a treia, spiritul de creație al poporului român a făcut din Cluj un adevărat centru european, construind într'o perioadă de 15 ani un număr de 3.357 clădiri moderne, reprezentând un capital de 5 miliarde lei.

N'AM FOST DECI CATUȘI DE PUȚIN SUCCESORII PRIVILEGIAȚI AI MONARHIEI AUSTRO-UNGARE, CI CONSTRUCTORII UNEI EPOCI DE PROGRES, FACAND PROBA UNEI HARNICII NECUNOSCUTA IN ISTORIA ARDEALULUI ȘI IMPRIMAND CONCEPȚIA CREATOARE A POPORULUI ROMAN ȘI SPIRITUL LUI DE OMENIE IN TOATE SECTOARELE VIEȚII MATERIALE ȘI MORALE.

V. M.

Furturile de pe bordul vaporului „Jiul" ancorat în portul Brăila

Autorii sunt un muncitor și un marinar

Brăila, 29 Noembrie

D. Constantin Bogdan, comandantul vaporului „Jiul", a reclamat căpităniei portului, că în ultimile zile de pe bordul vasului s'au furat materiale și parâme în valoare de mai multe zeci de mii lei.

Față de gravitatea faptului, d. Ștefan Dumitrescu, căpitanul portului, a dat dispozițiuni ca vaporul să fie supraveghiat, pentru ca autorii furturilor să fie identificați și arestați.

Vineri dimineața d. Manole Teodorescu, ofițer de port, însoțit de agentul Sava Constantin, au surprins pe cărăușul Mihalache Petrea, din cartierul Comorofca, transportând cu căruța două parâme ascunse sub niște saci.

Condus la căpitănia portului și supus cercetărilor, Mihalache Petrea a declarat că parâmele i-au fost încredințate de muncitorul Gheorghe Mândru, din str. Ștefac cel Mare 459, care a fost arestat.

Supus unei anchete, numitul a mărturisit că, parâmele i-au fost date de marinarul Ion Botea, de pe vaporul „Carmen Sylva", care de asemeni fiind arestat a declarat că e autorul furturilor săvârșite pe bordul vasului „Jiul".

Cu actele dresate Gheorghe Mândru și Ion Botea au fost înaintați parchetului.

ALBA-IULIA

UN SIMBOL ȘI O PORUNCĂ

Omenirea se sguduie din temelii. Simfonia morții a umplut văzduhul, apoteozând încleștarea crâncenă dintre popoare, aruncate în vâltoarea ispășitoare a păcatelor și a nimicniciei. Destinul neamurilor s'a oprit la răscruce de veac și sabia croește drepturile și hotarele zilelor ce vor urma. Istoria își verifică conținutul, își conturează momentele-i cruciale și punctele-i de foc de care să-și înlănțuiască năzuințele.

Românismul însângerat se întoarce spre un trecut de epopeică suferință a cărei văpaie a străfulgerat inimi și a presărat în lungul și în latul Țării, salbe de morminte sfinte. In răsunet funebru de clopot și vuet jalnic de bucium, ne îndreptăm ființa din cetatea de scaun a Bucureștilor spre Alba-Iulia, cetatea istorică a răstignirii și învierii naționale.

Ieri, aici în București, poporul român s'a închinat în fața unui martir izvoditor de vreme nouă.

Astăzi, spre Alba-Iulia, aleargă conștiința unității neamului întreg să se adape din cel mai pur românism, să-și plece capul pe altarul care sintetizează toate unirile noastre, să se înfioare de chemarea celor ce din negura anilor și din tărâmuri nevăzute au dreptul să ne ceară socoteală.

Astăzi, la Alba-Iulia nu va fi zi de praznic și de vorbe meșteșugit alese, ci va fi zi de reculegere, de profundă trăire sintetică a culmilor scăldate în raze de soare, ale istoriei neamului românesc, care a luptat, a suferit și a biruit prin jertfă.

In cetatea de multe ori sfântă a unității românești, un neam întreg purificat se întoarce, astăzi, să stea o clipă de veghe lângă destinul său, să asculte imnul pământului strămoșesc, să-și deschidă sufletul, să citească în el pilde strălucite și aprins de flacăra vie a unui trecut viforos, să pornească din nou năvalnic.

Așa va fi la Alba-Iulia, simbolul Ardealului — sanctuar al pătimirii milenare a unui neam robit — și poruncă a descătușării din lanțuri și curse.

Se împlinesc astăzi 22 de ani, de când după rătăciri sinuoase pe cărările spinoase ale istoriei, Transilvania se întorcea să reîntregească cea mai armonioasă regiune naturală a spațiului european.

Hărăzit de Dumnezeu să crească din pământul acestei citadele medievale, ferecată pe margini de Tisa, Dunăre și Nistru și străbătută de coloană vertebrală a Carpaților, poporul român a stârnit prin unitatea tuturor condițiilor sale geopolitice, poftele trecătorilor.

Aceștia au transformat o viață tihnită a poporului românesc — pe care logic ar fi trebuit s'o ducă — într'o sbuciumată istorie, a cărei evoluție l-a dus firesc la desnodământul eroic din 1 Decembrie 1918.

Credința nestrămutată de popor dârz, luptele și martiriul său secular au culminat cu măreața adunare dela 1 Decembrie 1918 din străvechea cetate romană și românească, în care cu veacuri în urmă intra triumfal Mihai Viteazul, în care fuseseră frânți pe roată Horia și Cloșca și în care a zăcut întemnițat și torturat Craiul munților, Avram Iancu. Vrerea atâtor generații de nădăjduitori și mucenici de dincolo de munți, se împlinea îndată după revenirea la sânul Patriei Mame a Basarabiei și Bucovinei. Marele act al unirii Ardealului desăvârșea astfel unitatea națională a tuturor Românilor.

Idealul de reîntregire națională a fost dealungul veacurilor farul călăuzitor al întregei vieți a suflării românești din țara de peste munți, spre care au năzuit și au luptat cu o uimitoare abnegație și stăruință, generații nenumărate

Hotărîrea istorică a Adunării Naționale a națiunii române din Ungaria și Transilvania, din ziua de 1 Decembrie 1918, orele 10 a. m. din Alba-Iulia, pecetluește cel mai curagios act de autodeterminare a unei părți a poporului românesc și închide un bogat capitol de evenimente premergătoare.

Evocăm proclamația dela 16 Aprilie 1917, a corpului voluntarilor români transilvăneni din Kiew, adunarea de constituire a Consiliului Unității Naționale din Septembie 1918, în care — la Paris — răsuna glasul părintelui Vasile Lucaciu și al lui Octavian Goga, protestul emigranților transilvăneni din Austro-Ungaria, în frunte cu Alex. Lapedatu, la 6 Octombrie 1918, declarația vibrantă și categorică redactată de Vasile Goldiș și citită de Al. Vaida-Voevod, în parlamentul maghiar, la 18 Octombrie 1918, aclamațiile adresate Regelui Ferdinand ca Rege al tuturor Românilor, la 29 Octombrie 1918, de către românii ardeleni aruncați de vitregia vremurilor tocmai la Celiabinsk în Siberia și trecerea Carpaților de către armata română, din înaltul ordin al Regelui Ferdinand Intregitorul, în urma chemării Comitetului Național Român, în Noembrie 1918.

E greu de redat în câteva rânduri măreția acestei înlănțuiri istorice, asupra căreia s'ar cuveni să poposim mai mult pentru a înțelege mai bine de ce ne cutremurăm în fața dăruirei de sânge și lacrimi din care s'a plămădit istoria noastră.

Apelul lansat de Consiliul Național Român care vestea națiunii române din Transilvania adunarea dela Alba-Iulia pentru a consfinți în realitate ideia mântuitoare a unității și sacra restaurare a străvechilor drepturi românești, s'a răspândit cu iuțeală de fulger pe toate plaiurile și valuri nesfârșite de oprimați, în haine de sărbătoare, cu frunțile iluminate de marea sărbătoare a izbăvirii, cu steaguri și fanfare, călăuziți de făclierii lor, „preoți cu crucea în frunte", se revărsau cu zecile de mii, spre inima Adealului, pe câmpia străjuită de duhurile lui Mihai, Horia, Cloșca și Iancu, unde aveau să afle hotărîrea reprezentanților celor 27 comitate românești, cu cele 130 cercuri electorale, care sub prezidenția bătrânului Gh. Pop de Băsești și a lui Șt. Cicio Pop, ascultau cele 9 puncte programatice ale declarației plebiscitare prin rostul vajnicului și strălucitului Vasile Goldiș.

Manifestațiile de impresionantă intensitate și însuflețire prin care norodul ce aștepta pe câmpie a aclamat frenetic Unirea, Dinastia, Armata și România Mare, au înălțat imn de slavă ce-a străpuns văzduhul întregului cuprins, până departe în munți și văi, unde în ascunse bisericuțe de lemn se înălțau rugi fierbinți pentru Invierea Poporului Românesc.

Inmormântarea lui Dimitrie Iuca

Giurgiu, 30 Noembrie

Ieri a fost înmormântat Dimitrie Iuca, fost primar, prefect și apoi ministru de interne.

La Catedrala orașului unde a fost depus corpul neînsuflețit a lui Dimitrie Iuca, s'a oficiat un serviciu divin în prezența membrilor familiei, a magistraților Trib. Vlașca, a membrilor baroului avocaților, precum și a unei numeroase asistențe din oraș și județ.

După terminarea slujbei primul a vorbit d. Vasile Cochinescu, decanul baroului avocaților, care a spus: „Pentru a patra oară anul acesta baroul îmbracă haină cernită căci încă unul din tovarășii de muncă ia calea fără sfârșit a vieței de veci.

Cu el se duce însă un mare fiu al baroului, al județului nostru al țării, pe care o iubea și pe care a servit'o cu credință, conștiinciozitate și desăvârșită cinste. Iuca s'a născut bogat. Moare sărac! Moare sărac căci pe acolo pe unde a trecut s'a socotit în serviciul patriei pe care a înțeles să o servească așa cum a servit-o.

CUVANTAREA D-LUI PRIM PREZIDENT AL TRIB. VLAȘCA

D. Mihail Zeleș, prim prezident al Trib. Vlașca, a spus. Jealea ne-a înveșmântat chipul în lințoliul ei negrăit. Acel care a fost Mitică Iuca, a dispărut dintre noi. Ochii noștri înmărmuriți de îngrozitoarea noutate a neființei celui mai drag s'au scăldat în roua binefăcătoare a lacrămilor împăienjeniți de atingerea sinistrei aripe a morții. Și cum ar putea fi altfel, cum te-am putea privi cu inima ușoară, noi, cei care te-am cunoscut și te-am iubit, când te vedem împietrit rece, îngrozitor de rece, nepăsător față de noi, prietenii dumitale în mijlocul cărora te simțeai așa de bine.

Cum ași putea uita că dacă noi magistrații acestui tribunal, cari pribegeam prin diferite clădiri ruinate, luate cu chirie, dacă noi, zic, stăm azi într'un local propriu, mare frumos, încăpător, dumitale ți-o datorim.

Prin munca, priceperea, și cinstea dumitale te-ai urcat până la înalta treaptă de sfetnic al tronului. Ai știut să arăți la bară o înălțătoare pasiune pentru dreptate și obiectivitate și o probitate profesională cari au înălțat profesiunea de avocat.

Ultimul a mai vorbit d. Tașcu Pucerea, fost prefect de Durostor, după care cortegiul urmat de asistență a pornit la cimitirul Sf. Treime, unde s'a făcut înhumarea.

Supele populare

Societatea ortodoxă națională a femeilor române își reia intensiv firul activității în toate direcțiile După ce a acordat un sprijin larg copiilor refugiați, cărora le-a închinat burse în valoare de 2 milioane în școlile sale, acum cu toată lovitura grea ce a primit-o prin cutremur, când așezămintele sale de cultură au avut atât de suferit, totuși ele s'au deschis, făcând față tuturor greutăților.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române a inaugurat *Supele populare* în cartierele Floreasca și Pleșoianu, unde se dă masă la nevoiașii, anchetați de membrele Societății Ortodoxe.

Deschiderea s'a făcut în prezența d-lui primar general al Capitalei, a delegatului ministerului ocrotirilor sociale, a d-nei Margareta Sion, care a donat grădinii de copii Floreasca a Societății Ortodoxe suma de 20.000 lei, a membrelor Comitetului central al Societății Ortodoxe, a prezidentelor și membrelor comitetelor parohiale, a doamnei Darian, președinta secțiunii grădinilor de copii, a doamnei Lugoșianu, care cu atâta însuflețire conduce, împreună cu d-na Zoe Cantacuzino, *Supele Populare* din cartierul Pleșoianu, ajutate de Secțiunea fostelor eleve ale Societății Ortodoxe.

◆

Slujbe pentru odihna sufletului Căpitanului la Strehaia

Strehaia, 29 Noembrie

In fiecare zi, a săptămânei acesteia, clopotul Bisericei noastre a răsunat trist, chemând la sfânta slujbă pe toți legionarii, pentru odihna sufletului Căpitanului, Nicadorilor și Decemvirilor.

Intr'o adâncă reculegere toți legionarii au asistat la sfânta slujbă.